

Vergelijkende resultaten naar aanleiding van waarnemingen in april en mei 1978 vanaf Meetpost Noordwijk (voormalig REM-eiland).

door Frank de Miranda

De unieke mogelijkheid om gedurende vier weken waarnemingen te kunnen doen vanaf het voormalige REM-eiland, hebben we al in de april-mededelingen van dit jaar toegelicht. We zijn vooral rijkswaterstaat erg dankbaar voor de plezierige wijze waarop de voornemens werden gerealiseerd. Ook de Landelijke Vereniging tot behoud van de waddenzee heeft ons financieel in de bijkomende kosten gesteund, waardoor de noodzakelijke bijdrage uit onze kas en de bijdragen van de waarnemers beperkt konden blijven. Bijna zonder wijziging kon alles doorgang vinden. Oorspronkelijk was het plan om de 2e en 4e week van april en ook de 2e en 4e week van mei te posten. In april is dat uiteindelijk de 3e en 4e week aaneensluitend geworden, terwijl door omstandigheden in de 4e week van mei alleen de eerste helft van de week kon worden benut.

De waarnemingsomstandigheden op het eiland bleken ideaal te zijn. Een hoogte van ca 11 meter boven zeeniveau, en rondom het vierkante eiland overal gelegenheid om overdekt te zitten en op statief met kijker of telescoop waar te nemen. De combinatie van twee waarnemers was steeds een goede zaak. Eén om richting strand te observeren, en gelijktijdig één om in tegenovergestelde richting westelijk van het eiland waar te nemen. Beide waarnemers vulden bijna steeds afzonderlijk uurtotaalkaarten in, maar deze zijn bij de uitwerking gewoon samengevoegd. Het nut van de gescheiden registratie lag vooral daarin dat achteraf kon worden vastgesteld dat bijvoorbeeld bij de Zwarte Zeeëend gemiddeld 73 % van het aantal vogels nog westelijk van het eiland vloog, en bij de Grote Zeeëend ook een hoog percentage van 65 %. Dergelijke afgeleide gegevens zijn van betekenis, omdat het er ons in de eerste plaats om gaat enig inzicht te krijgen in de breedte van het zichtbare trekfront van de soorten die we al sinds 1972 registreren. Dat inzicht is nodig om de zich opstapelende gegevens goed te kunnen interpreteren, terwijl bestaande literatuur en waarnemingen vanaf de kust ons daarbij grotendeels in de steek laten.

De Meetpost Noordwijk ligt ongeveer 9 km uit de kust ter hoogte van Noordwijk. In de uitwerking zijn dan ook ter vergelijking zoveel mogelijk waarnemingen betrokken van onze vaste observatiepunten Noordwijk en Scheveningen, en in enkele gevallen ook gegevens uit dezelfde weken van de Hondsbossche Zeevering (zie bijlage 1).

Ik dank Frank Jansen voor het verstrekken van de betreffende gegevens van de post Scheveningen, Maarten Platteeuw voor de vereiste gegevens van de Hondsbossche Zeevering, Kees Camphuysen, die samen met Jan den Oude de twee weken in april op Meetpost Noordwijk waarnam, dank ik voor het al bijna in volledig uitgewerkte vorm ter beschikking stellen van de betreffende gegevens. Voorts dank ik de waarnemers op de vaste observatieposten en aan de overige eiland-waarnemers Ben Haase, Leo Snellink (beide 4e week ik mei), Henk van der Pol en ondergetekende (beide 2e week ik mei).

De weersomstandigheden waren wisselend, misschien te wisselend. De ervaring leert dat stabiele NO- of ONO-wind gunstig is. In de vier waarnemingsweken kwamen veelvuldig ZW- tot NW-windrichtingen voor, afwisselend zicht, en windstilte tot windkracht 8 B (zie bijlage 2). In ieder geval heeft het voordelen dat veel verschillende weersomstandigheden zijn meegemaakt.

De conclusies - na één voorjaar toch altijd met enige voorzichtigheid te hanteren - kunnen als volgt worden samengevat:

1. (zie ook bijlage 3).

De Zwarte Zeeënd is bij Meetpost Noordwijk waargenomen in aantallen tot naar schatting maximaal 10.000 op een dag Noordwaarts trekkend. De piek lag in de derde week van april met gemiddeld ruim 300 per uur naar Noord. Voorheen waren dergelijke aantallen door ons alleen aan de Hondsbossche Zeevering vastgesteld. Ruim 70 % vloog nog verder westelijk van Meetpost Noordwijk. Derhalve is er sprake van een breed trekfront. Waarnemingen op nog grotere afstand uit de kust zouden wenselijk zijn (met name in april).

2. (zie ook bijlage 4).

Van de Grote Zeeënd zijn aantallen waargenomen die vanaf de Hollandse kust nergens zijn signaleerd. Voor deze soort zijn aanvullende toekomstige waarnemingen ver uit de kust zeer gewenst (met name in april).

3. (zie ook bijlage 5).

Van de Middelste Zaagbek wordt, evenals in de voorgaande jaren, nagenoeg geen trek aan de kust waargenomen. In de 3e week van april nog wel trek bij Meetpost Noordwijk, echter veel lagere aantallen dan bij de Hondsbossche zeevering. (Herkomst sterk uit het westen?). Aanvullende waarnemingen bij Meetpost en verder uit de kust zouden in april wenselijk zijn.

4. (zie ook bijlage 6).

in tegenstelling tot de ervaring met de zeeëenden, hebben de waarnemingen geleerd dat de sterns vooral in mei een relatief smal trekfront te zien geven. De beste indruk van de trek wordt vanaf de kust verkregen. Bij de Vladdief/Noordse Stern ligt de situatie het duidelijkst. Van Grote Stern en Dwergstern worden vaak maar zeer lage aantallen gezien. Voor alle drie de soorten liggen de aantallen in de 3e week van april onderling anders dan daarna. Aanvullende waarnemingen in de eerste weken van april zijn gewenst.

5. (zie ook bijlage 7).

De bevindingen bij de steltlopers vertonen veel overeenkomst met die bij de sterns. Vooral in mei tijdens goede trek een smal trekfront (van lage zichtbare trek), met de beste waarnemingsmogelijkheden vanaf de kust.

6. (zie ook bijlage 8).

Vooral in april is bij Meetpost Noordwijk een betere indruk van de duiker-trek verkregen dan aan de kust. Het regelmatige voorkomen van de Jan van Gent in april en mei is bevestigd. De Dwergmeeuw heeft geen bijzonder trekverloop te zien gegeven.

7. Het voorkomen van de Noordse Stormvogel in mei is bevestigd. Op 12 mei bij NW wind, kracht 7 B, in 2 uur tijds 20 ex. Aanvullende waarnemingen in april en mei verder uit de kust zijn gewenst, ook gezien het gemak waarmee in deze periode zelfs een Noordse Pijlstormvogel werd gezien.

Mocht de gelegenheid in de komende jaren zich voordoen om nog eens in het voorjaar vanaf Meetpost Noordwijk waar te nemen, dan lijkt de maand april op basis van de besproken resultaten het meest in aanmerking te komen (eenden, zaagbekken, duikers, grote stern (?)). De meest gerichte in de maand mei kan waarschijnlijk beter vanaf de kust worden geregistreerd (sterns, steltlopers).

Bijlage 1

Verdeling van de waarnemingsuren van Meetpost Noordwijk, Noordwijk en Scheveningen. De tijdsaanduiding is in Zomertijd, derhalve 1 uur later dan Middeneuropese Tijd (M.E.T.). M = Meetpost Noordwijk; N = Noordwijk; S = Scheveningen; NS = Noordwijk en Scheveningen; MS = Meetpost Noordwijk en Scheveningen; MN = Meetpost Noordwijk en Noordwijk. Bijna steeds is sprake van een heel uur waarnemen, "-" = niet waargenomen.

Tijd v.d. dag	6.00	7.00	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00	21.00
17 apr.	-	NS	S	S	S	M	-	M	M	M	M	M	-	S	-	-
18 apr.	-	MNS	MNS	MS	-	NS	N	M	M	N	MS	M	N	S	-	-
19 apr.	-	MS	MS	MS	-	M	-	M	MS	M	MN	M	-	S	-	-
20 apr.	S	MNS	MS	M	-	MS	-	M	M	-	M	-	-	-	-	-
21 apr.	-	MS	MS	MS	S	-	S	S	S	-	N	-	-	S	-	-
24 apr.	S	S	-	-	-	-	-	N	M	-	N	-	N	M	-	-
25 apr.	S	NS	MS	M	M	S	M	MS	M	MN	M	-	N	MS	-	-
26 apr.	S	MNS	MS	MS	M	M	-	M	M	MN	MS	N	-	M	-	-
27 apr.	NS	MNS	M	M	-	M	-	S	M	-	M	M	-	S	S	-
28 apr.	S	S	MS	M	-	M	-	S	-	-	-	N	-	S	S	-
8 mei	S	NS	S	-	-	-	M	-	M	M	MS	S	-	MNS	MS	6
9 mei	MS	MNS	MNS	S	MN	MS	M	-	S	MS	M	MN	N	S	MS	4/0
10 mei	NS	M	M	-	M	M	M	S	MS	MS	MNS	M	-	S	M	10
11 mei	MS	MNS	MNS	M	MS	MS	MS	S	M	M	MS	-	-	NS	M	2/0
12 mei	-	N	-	MN	M	-	-	-	-	S	S	-	-	NS	-	2
22 mei	S	NS	S	-	S	S	S	-	-	MS	MS	MN	-	S	MS	4
23 mei	MNS	MS	S	MS	N	M	-	-	M	MN	-	NS	-	MS	-	7
24 mei	NS	S	-	-	M	-	-	-	-	-	N	-	-	S	-	1

Weersomstandigheden tijdens de waarnemingsdagen, naar eigen gegevens

	Zicht	Windrichting	Windkracht
17 apr.	ca. 10 km	NO; na 13.00 WNW	2 - 3 B
18 apr.	5 - 9 km	ZO, tijdelijk Z	4 B, afnemend
19 apr.	5 - 6 km	Draaiend	3 - 2 B
20 apr.	4 - 7 km	ZO, later ZZW	3 - 4 B, later 5 B
21 apr.	9 km, later 6 km	ZW, later W	2 - 4 B
24 apr.	1 - 3 km, soms 100 m	NNO	3 - 5 B
25 apr.	10 km	NNO - O	3 - 5 B
26 apr.	3 - 6 km	ONO	4 - 5 B, later 3 - 4 B
27 apr.	5 - 6 km	OZO, later ZW	2 - 4 B
28 apr.	3 - 4 km	ZW	1 - 2 B
8 mei	1 - 4 km	O - NNO	1 - 3 B
9 mei	4 - 10 km	NO - N	3 - 5 B
10 mei	1 - 4 km	NNW - WNW	4 - 5 B, afnemend
11 mei	ca. 10 km	ONO - N	2 - 3 B
12 mei	ca. 10 km	W - NW	5 - 8 B
22 mei	4 - 5 km	NW	1 - 4 B
23 mei	2 - 5 km	NW	5 - 6 B
24 mei	4 - 8 km	NW	5 - 6 B

Bijlage 3a

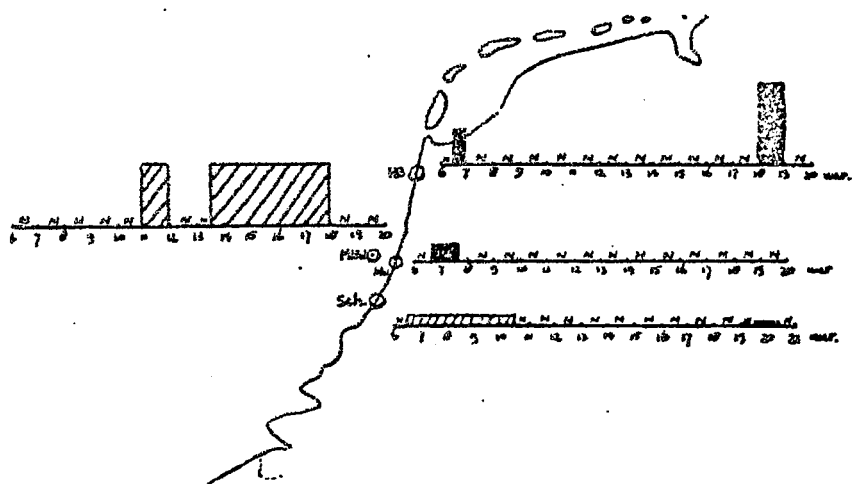
Zwarte Zeeëend

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	mei		3e wk	4e wk
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk		
Meetpost Noordwijk	306	24,7	-	1,0	-	-	0,72
Scheveningen	43	5,4	-	7,1	-	-	4,8
Noordwijk	60	4,5	-	13,6	-	-	19,8

Opmerkingen

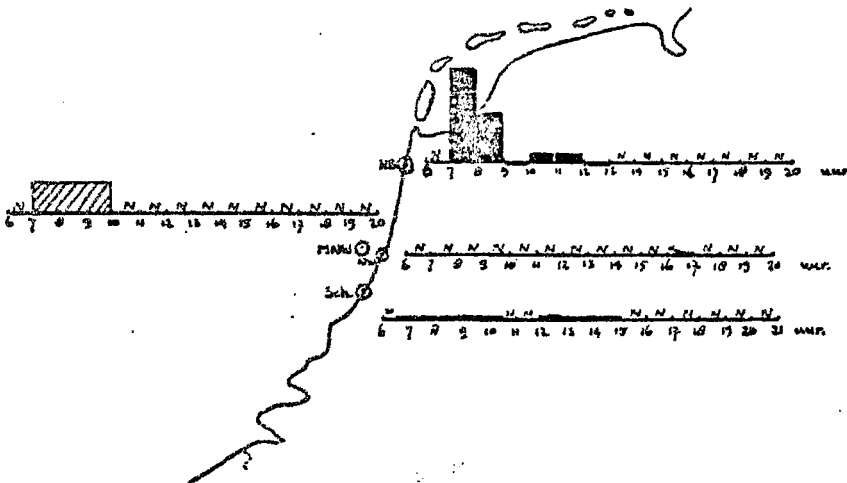
1. Bij Meetpost Noordwijk gemiddeld 73% van de aantallen aan de W-zijde en 27% aan de O-zijde (= landzijde). Dat is in overeenstemming met bovenstaande uurgemiddelden.
2. De aantallen aan de Hondsbossche Zeewering waren veelal van dezelfde orde van grootte als die bij Meetpost Noordwijk.

SITUATIE 17 APRIL 1978

- HB = Hondsbosche Zeewering
- MNW = Meetpost Noordwijk
- NW = Noordwijk
- Sch. = Scheveningen
- N = in het betreffende tijdvak is niet waargenomen
- /// = gemiddelde waarde over alle betreffende uren
- Schaal: 1 mm = 200 vogels per uur langs vliëgend:
(boven de streep is per saldo Noordwaarts;
onder de streep is per saldo Zuidwaarts).

SITUATIE 21 APRIL 1978

- HB = Hondsbossche Zeewering
- MNW = Meetpost Noordwijk
- NW = Noordwijk
- Sch. = Scheveningen haven
- N = in het betreffende tijdvak is niet waargenomen
- /// = gemiddelde waarde over alle betreffen'le uren
- Schaal: 1 mm = 100 vogels per uur langs vliend
(boven de streep is per saldo Noordwaarts;
onder de streep is per saldo Zuidwaarts).

Biilage 4

Grote Zeeëend

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	2e wk	mei	
	3e wk	4e wk			3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	2,7	15,2	-	0,0	-	0,0
Scheveningen	0,0	0,0	-	0,0	-	0,0
Noordwijk	0,0	0,3	-	0,3	-	0,0

Opmerkingen

Topdag 25 april : Meetpost Noordwijk 444 N in 10 uur (65% West van de Meetpost), terwijl die dag te Scheveningen niet één ex. in 6 uur is waargenomen. Deze top is niet aan de Hondsbossche Zeewering opgemerkt : 7.00 - 14.00 uur 6 ex. Noord. Op 26 april Hondsbossche Zeewering : 23 N tussen 8.00 en 9.00 uur.

Bijlage 5

Middelste Zaagbek

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	mei		
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	4,4	0,29	-	0,00	-	0,00
Noordwijk	0,0	0,0	-	0,70	-	0,25

Opmerkingen

Deze soort wordt ook in andere jaren veelal aan de Zuidhollandse Rust grotendeels "gemist". De waargenomen aantallen bij Meetpost Noordwijk zijn wel veel lager dan aan de Hondsbossche Zeewering.

uurgemiddelden per saldo Noord	2e helft april
Meetpost Noordwijk	2,36 (in 63,5 uur)
Hondsbossche Zeewering	13,1 (in 105,5 uur)

Bijlage 6a

Visdief/Noordse Stern

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	2e wk	mei	
	3e wk	4e wk			3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	26,0	8,4	-	3,3	-	./.. 1,5
Scheveningen	39,0	48,7	-	55	-	78
Noordwijk	47,9	41,1	-	127	-	36,9

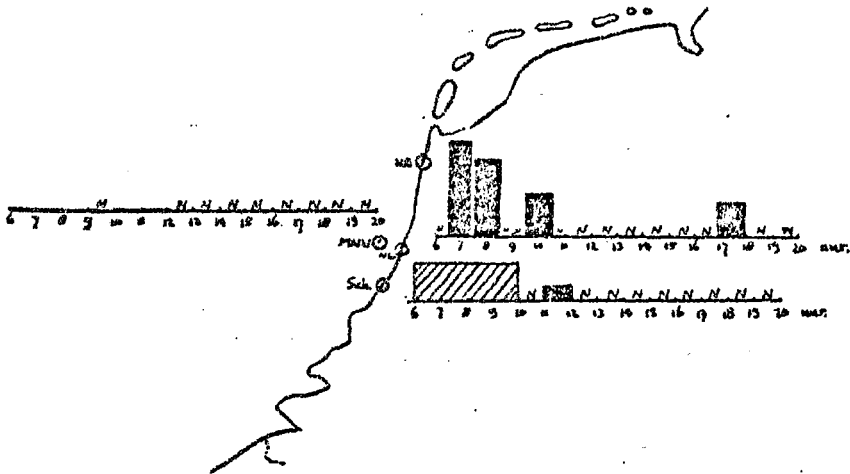
Grote Stern

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	2e wk	mei	
	3e wk	4e wk			3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	13,1	3,7	-	./.. 1,5	-	./.. 0,32
Scheveningen	- 1,6	./.. 0,4	-	4,7	-	13,9
Noordwijk	1,7	1,5	-	11,5	-	10,0

Dwergstern

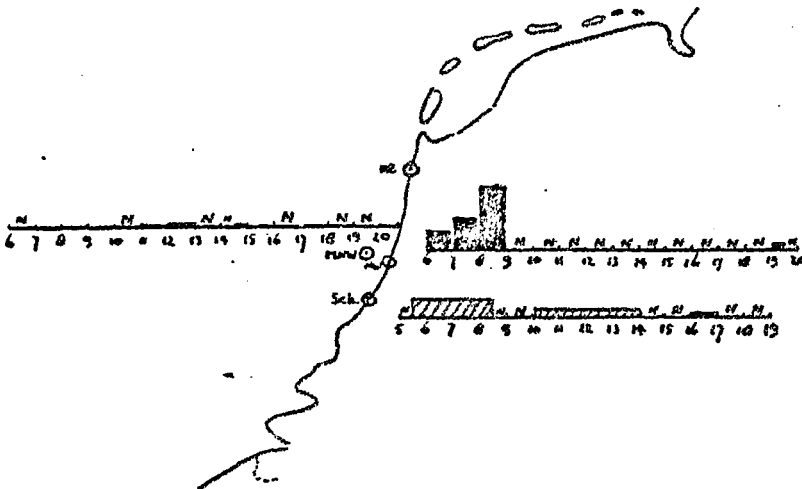
uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	2e wk	mei	
	3e wk	4e wk			3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	0,09	0,00	-	0,50	-	./.. 0,56
Scheveningen	0,00	1,10	-	5,7	-	4,6
Noordwijk	0,00	0,17	-	10,1	-	0

SITUATIE 9 MEI 1978

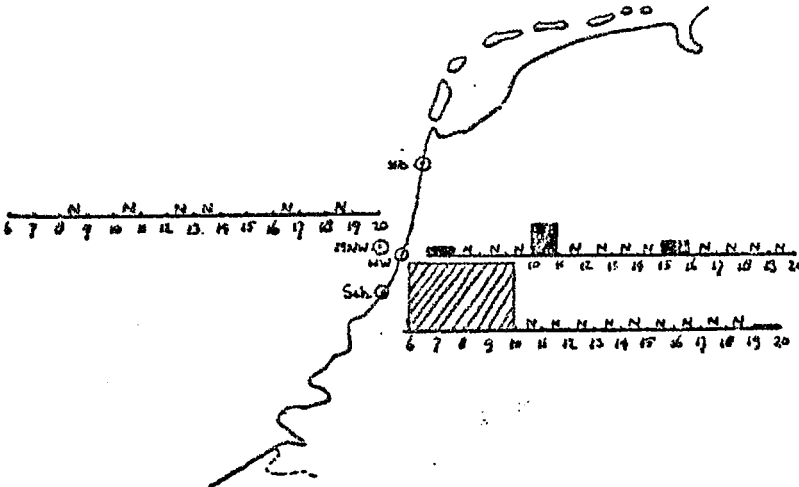
- HB = Hondsbossche Zeewering
- MNW = Meetpost Noordwijk
- NW = Noordwijk
- Sch. = Scheveningen haven
- N = in het betreffende tijdvak is niet waargenomen
- /// = gemiddelde waarde over alle betreffende uren
- Schaal: 5 mm = 200 vogels per uur langs vliegend
(boven de streep is per saldo Noordwaarts;
onder de streep is per saldo Zuidwaarts).

SITUATIE 11 MEI 1978

- HB = Hondsbossche Zeewering
 - MNW = Meetpost Noordwijk
 - NW = Noordwijk
 - Sch. = Scheveningen
 - N = in het betreffende tijdvak is niet waargenomen
 - /// = gemiddelde waarde over alle betreffende uren
- Schaal: 5 mm = 200 vogels per uur langs vliegend
(boven de streep is per saldo Noordwaarts;
onder de streep is per saldo Zuidwaarts).

SITUATIE 23 MEI 1978

- HB = Hondsbossche Zeewering
- MNW = Meetpost Noordwijk
- NW = Noordwijk
- Sch. = Scheveningen
- N = in het betreffende tijdvak is niet waargenomen
- /// = gemiddelde waarde over alle betreffende uren
- Schaal: 5 mm = 200 vogels per uur langs vliegend
(boven de streep is per saldo Noordwaarts;
onder de streep is per saldo Zuidwaarts).

Bijlage 7

Kanoëtsstrandloper

uurgemiddelden saldo per uur	april		1e wk	mei		
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	0,0	0,0	-	0,44	-	0,0
Scheveningen	2,6	5,3	-	4,1	-	28,4
Noordwijk	0,0	0,0	-	11,8	-	48,0

Zilverplevier

uurgemiddelden saldo per uur	april		1e wk	mei		
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	0,25	0,03	-	0,67	-	0
Scheveningen	0,07	7,9	-	40,2	-	16,4
Noordwijk	0,00	1,5	-	58,6	-	19,8

Drieteenstrandloper

uurgemiddelden saldo per uur	april		1e wk	mei		
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	0,0	0,0	-	0,03	-	0,0
Noordwijk	1,6	0,5	-	0,07	-	23,5

Bijlage 8

Duikers (Parelduiker/
Roodkeelduiker)

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	mei		
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	1,0	1,0	-	0,03	-	0,00
Scheveningen	0,19	0,0	-	0,03	-	0,06
Noordwijk	0,1	0,0	-	0,14	-	0,25

Jan van Gent

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	mei		
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	0,38	0,95	-	0,22	-	0,32
Scheveningen	0,00	0,42	-	0,06	-	0,24
Noordwijk	0,10	0,00	-	0,00	-	0,13

Dwergmeeuw

uurgemiddelden per saldo Noord	april		1e wk	mei		
	3e wk	4e wk		2e wk	3e wk	4e wk
Meetpost Noordwijk	3,2	3,3	-	5,9	-	0,00
Scheveningen	0,9	0,5	-	3,8	-	0,17
Noordwijk	2,4	3,3	-	0,6	-	0,13